

TELEGRAFUL ROMÂNUL

Nr. 20.

ANULU XXIII.

Sabiu in 921 Martiu 1875.

Telegrafulu ese de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditorii foiei, pe afară în c. r. poste cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expeditorii. Prețului prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țierii streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se plătescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a trei a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 241. — 1875.

Cătra Precinstiții Parinti Protopresbiteri și Administratori protopresbiterali că Inspectori districtuali de școle.

Parintele Protosincelu și profesorul la institutul nostru pedagogico-teologic Dr. Ilarion Puscariu, după castigarea aprobării arhieresci a fericitului în Domnulu Archiepiscopu și Metropolitu Andreiu, a compus cartea sea intitulată: „Limba materna în institutele pedagogice și clasele populare române”, carea carte, censurându-se din partea Consistoriului arhidieceșanu în întielesulu §-lui 122 p. 2. din Statutul organicu s'a asterntu Venerabilului Sinodu arhidieceșanu, Veneratu carele aflându-o de buna prin concludulu seu din 13 Apr. 1874 Nr. prot. 42 III. 4. o a admisu în școlile noastre confessionale gr. or.

Deci Consistoriulu arhidieceșanu vine prin acést'a a aduce la cunoscutia Precinstieloru Vostre și a tuturor invetiatorilor nostri, cumca cartea acést'a: „Limba materna” a esitu de sub tipariu, și conformu concludulu sinodalu susu citatu va avea de aci înainte a se propune atātu în institutul nostru pedagogico-teologic, câtu și în tôte școlile noastre confessionali populare pre lângă gramatică compusa de P. Prot. Nicolau Mihaltianu, carea se afla dejă în usulu școlilor noastre.

Totodata se observa, ca după ce și cartea acést'a că și a P. Prot. N. Mihaltianu este data de autorulu ei în proprietatea tipografiei arhidieceșane, numai asiă i s'a potutu pune prețulu neinsemnatu de 40 cr. unu exemplariu legatu, iera nelegatu 30 cr. — și se afla de vândiare la tipografia arhidieceșana.

Sabiu, din siedintia Consistoriului arhidieceșanu, că senatu scolasticu, ținuta în 3 Martiu 1875.

In absentia Escelentiei Sele Par. Archiepiscopu și Metropolitu.

Nicolau Popca m. p.
Archimandritu și Vicariu
archiepiscopescu.

✓ După scirile ce le avem din Vien'a program'a calatoriei ce are sa o întreprinda Imperatul, s'a statoritu. Program'a, conformu caracterului calatoriei, se imparte în doue părți, a leca: spre Veneti'a și spre Dalmati'a. Pentru calatori'a dintâiu va fi suita imperatésca tare disproporțiunata în comparatiune cu cea din urma și contele Andrassy cu stabulu diplomaticu, care lu va însoti spre Veneti'a, se va întorče de acolo directu la Vien'a. Suit'a pentru calatori'a spre Dalmati'a, va avea unu caracteru prevalentu militariu. Maresialu de caleoria este (vice-maresialulu campestru) L. d. M. C. Br. Mondelu, iera dintre ministrii cislantani se va află în suit'a imperatésca numai colonelulu Horst, ministru pentru apărarea țierei. Durat'a calatoriei va tie o luna întregă, subsumându-se și repezirea până la Veneti'a, de ore-ce monarchulu are de cugetu sa lungésca caleori'a până la Castel-Lastua, partea estrema a Dalmatiei. În programa se afla și o multime de excursiuni mai mari prin launtrulu țieri, pre care imperatul în tempulu calatoriei sele pre uscatu, voiesce sa o cunosca mai

bine. F. Z. M. (Generalulu de arteleria) Br. Rodich dela Zara se va alipi la suit'a imperatésca. —

Caleori'a proxima a ministrului de comerțiu br. Ludovicu Simonyi la Vien'a după cum audim, a statu în legatura cu roman'a tractatulu de comerțiu cu Roman'a. —

Comitetulu politicu bisericescu și va incepe Mercuri ierasi lucrările sele. Primulu obiectu de desbatere va fi proiectulu de lege despre libertatea religionara, pre care comitetulu lu va asterne încă în decursulu sesiunei presinte și din care o parte mare este dejă gat'a. —

Corespondintele lui „P. Ll.” din Bucuresci tramite unu raportu despre motivele cu care regimulu român u a asterntu cameriloru proiectulu de lege despre construirea drumulu de feru dela Ploiesci până la frontiera Ungariei.

Ministrulu lucrărilor publice arata în acestu raportu ca tempulu de construire după computarea facuta este tare scurtu, de ore-ce convențiunea cu Austro-Ungari'a ficséza terminulu de indeplinire, pentru lini'a Ploiesci-Predealu, până la 31 Mai 1878 și greutățile care obvinu la lini'a dintre Campin'a și Predealu sunt (67 kilometre în lungime) foarte considerabile.

În tómn'a trecuta inginerii regimului făcându studiu a aflatu o tracea speciale. Întâi-a-si data a avutu în vedere doue traceuri diferite adeva: celu de pre Praov'a și alu doilea celu depre Dofan'a. Pre celu din urma au trebuitu sa-lu (tréca cu vedere) lase la o parte, deorece aru fi trebuitu sa faca unu tunelu lungu de 3—4 kilometre, astfelu speșele s'aru fi maritu, și nici tempulu statoritu, pentru construirea acestui drumu de feru n'aru fi fostu de ajunsu. Lini'a de pe Praov'a s'a statoritu în linia generale dimpreuna cu punctele principale, care are sa le atinga.

În detaliu li s'a datu concesionariloru voia libera, cu tôte acestea inse ei trebuie sa asterne regimulu unu proiectu chiaru de executare. Pentru procurarea capitalulu au ei insisi sa porče grige. Regimulu controléza executarea constructiunei și mai tardiu conducerea. Unu cajet de Marge specialu, contine obligamentele concesionariloru și reguleaza referintiele loru cătra regimu. Resiedintia, societății drumulu de feru, sa fia Bucuresci, deca inse capitalulu societății se procura din strainatate, atunci se pôte constitui și în o alta țiera unu comitetu alu societății.

Marimea garantiei de statu sa nu intréca pre aceea, care s'a concesu societățiloru dejă esistente, de asemenea și prețulu pre kilometru unu maximum dejă statoritu.

Statulu și reșearva dreptulu, că și la celelalte concesii date, ca sa rescumpere calea ferata după unu restempu de 30 ani. Espropriarea se va face din partea regimulu cu o ore-care desdaunare, care inse sa fia astufeliu iutocmita, că sa nu se pagubésca nici concesionarii nici statulu.

La casu, cându lucrarea nu s'aru execută din partea concesionariloru cu iutiela trebuincioșă, regimulu și reșearva dreptulu de a strică pactulu cându va voi.

Cu acést'a ocașiune mai amintim încă și aceea, ca forulu judecătorescu,

care avusesă se decida asupr'a pretensiuniloru facute din partea fostei societăți de căi ferate Stroussberg, pentru construirea drumulu de feru proiectulu dela Buzeu până la Maresiști, și au dictatu sentintia sea sér'a în 10 ale l. c. Prin acést'a s'au declaratu pretensiunile amintitei societăți cu totulu de nebasate și regimulu i s'a recunoscutu întregulu dreptu de libera dispozițiune.

✕ Despre caleori'a ce are sa o întreprinda Majestatea Sea, anuncia foile din Vien'a următoarele detaiuri mai noue:

Principele Muntenegrului, va pregăti asteptarea Majestății Sele a Imperatulu într'unu fortu de lângă Cătaru, pôte ca în Santa Trinită. După cum se pare, principele Nichita voiesce sa dea întrevederei, mai multa însemnatate că unu actu simplu de complasanta, pentru ca totodeodata ni se impartășeșce, ca deocamdata s'a amanatu convenirea intențiunata a principelui, cu guvernatorulu turcescu din Albani'a și cu unu ablegatu specialu alu Sultanulu, cari sa complasneze diferentiele remase în caus'a dela Podgoriti'a.

După cum s'a facutu pre scurtu cunoscutu, Majestatea Sea va asistă în Triestu la serbarea desvalirei monumentulu (statuei) lui *Massimiliano*. În privinti'a acést'a dice „Presse”:

Maj. Sea a primitu luni o deputatiune, statatória din presied. comitetulu monumentulu, Dr. cavaleru de *Porenta*, precum și din membrii comitetulu cav. de *Stalitz Valrisany* și Dr. cavaleru de *Scrinzi-Montecroce* care au asterntu rogarea că Majestatea Sea se onoreze cu presentia sea, serbarea desvalirei acestui monumentu. Imperatul respunde deputatiloru: „Eu trebuie sa aduc domniloru multiamita pentru tôte, câte au facutu pentru iubitul meu frate. Eu voi asistă cu placere la desvalirea acestui monumentu frumosu și ve concedu d-vostre dispozițiunile ulterioari.

Serbarea desvalirei este fipsata pre 3 Aprile. Statu'a se afla dejă pre pedestalulu seu de marmora și se va inchide cu gratarie de feru. Pre laturile pedestalulu între cele patru figuri ale pedestalulu se afla următoarea inscripțiune: „*A Massimiliano d'Austria, Imperatore del Messico, 1875 — Duce dell'armata navale, ne curò lo splendore — Della marina mercantile promosse i sorti — Con animo liberale socorse i poverelli — Colla creazione di Miramar abbellò Trieste, sua patria di adozione.*”

✓ *Ordinatiunea ministrului r. ung. de culte și instructiune publica, cătra autoritățile bisericesci gr. orientali și gr. catolice.*

Următoarele cărți de școlă, scrise în limba română: a) *Elemente de Geografia pentru clasele II și a III. primarie de Gr. Vladescu ed. a trei-spriedieca Bucuresci, 1868, 8°*; b) *Elemente de Geografia fisica și politica etc. de M. Mihaescu ed. a trei'a Bucuresci, 1873, 8°*; c) *Istori'a româniloru din tempurile cele mai vechi până în dilele noastre — etc. de Treb. Laurianu ed. IV Bucuresci 1873, 8°*; care cărți se întrebuintéza prin multe locuri în școlile române din Ungari'a, lasându a se esamini de barbati competent, amu aflatu ca acelea contineu

doctrine false și contrarie constitutiunei legale și stărei faptice a monarchiei unguresci și ca prin întrebuintiarea loru tenerimea studiôșă va fi sedusa și prin esplicarea cea strimba a lucrurilor se va desvoltă în ea o cugetare și unu sentiementu falsu; de aceea suntu asiă de liberu a ve provocă cu totu respectulu de a opri întrebuintiarea cărtiloru amintite pre la tôte institutele de invetiamentu aflătorie sub supraveghiarea vóștra.

Mai departe din Atlante geograficu după L. Bonnefont etc. adoptatu pentru școlile romane din ordinea M. S. Carolu I domnulu româniloru și adausu de A. Tr. Laurianu etc. Parisu, Bucuresci, 1868 8°, astu-feliu intitulatu, vinu de asemenea lucruri neadeverate pre fói'a 3 și 9; asiă de esemplu pre fói'a 3 Ungari'a că provincia incorporata cu Austri'a și pre fói'a 9 sub titulu „Daci'a moderna” vinu diferite părți ale Ungariei că părți ale Daciei moderne sub numirile: Transilvani'a, Temesian'a, Crisian'a și Marmorosu, pentru aceea și întrebuintiarea acestui Atlante sa se opréșca în tôte institutele de invetiamentu, până cându cele două foi amintite nu voru fi coresu amesuratu stărei celei adeverate. —

În fine e) și Manualu de Geografia pentru tinerimea română, dela Ioan Silviu Selegianu Vien'a 1871. 8°, în care Transilvani'a este că o țiera coordinata cu Ungari'a și care contine mai multe alusiuni istorice de o natura agitátore, sa se oprașca prin tôte institutele de invetiamentu. —

Cu ocașiunea acést'a recomandă totu deodata atentiunei vóștre ca se veghiati cu grige patriotica pre la tôte institutele de invetiamentu, aflătore sub conducerea vóștra, ca numai astu-feliu de cărți sa se întrebuinteze, care tractéza fidelu, starea constituționala a patriei noastre și obiectiv referintiele cetățeniloru de diferite natiunalități.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a, 12 Martiu. În siedintia de astadi se continua desbaterea speciala a bugetulu pentru ministeriulu de instructiune. Comisiunea financiale face propunere sa nu se voteze speșele pentru infintiarea unei școle mai inalte de fete în Pest'a. Ministrulu de instructiune Trefort springinesce votarea pozițiunei și după ore-care desbatere partid'a liberala acceptéza pozițiunea, pre lângă tóta opozițiunea din estrem'a stânga și estrem'a drépta. Mai departe se votéza pozițiunile pentru infintiarea unei academii de musica s. a. după cum le-au propusu comisiunea financiale. La întrebare respunde presiedintele comisiunei politice bisericesci, comisiunea încă în decursulu sesiunei va raportă casei.

După acést'a se desbate mai departe bugetulu honvediloru. Cu ocașiunea acést'a face *Iancovics*, fostu membru alu centrulu stângu, propunerea sa se dea pensii și remuneratiuni honvediloru dela 1848/9. Ministrulu Tisza provóca cas'a a nu intră în meritulu discussiunei obiectulu, și propune sa se iee la protocolu, ca nu doresce pertractarea propunerei lui *Iancovics*.

După mai multe discussiuni asupr'a propunerei ministrului Tisza se face votare nominala și se primesce

propunerea ministrului Tisza. Cu această ședință se încheie.

Budapest 13 Martie. În ședința de astăzi se pertractează între altele și o petiție a cetății Muresiu-Osiorheiului contră licenței, date de ministrul de comerț de mai înainte, unui cetățean de acolo pentru de a produce Bere. Comisiunea de petiții propune îndreptarea petiției către ministrul de comerț, spre a reportă detaiatu asupra-i. — Se primesc.

Vine la pertractare raportul comisiunii de catastro. Referentul Ven. *Bittó* recomandă modificatiunile casei magnatilor. La propunerea ministrului de finanțe *Szél*, se primesc amendamentul la § 34, ca reclamațiunile către judecatoriile cercuale au de a se substerne în termen de 15 zile.

Se procedează după votarea celorlalte §§ la desbaterea proiectului de lege în privința executatorilor judecătorești. La desbaterea specială a acestui proiect se primesc cu majoritate propunerea: în loc de alineă 3. din § 1. aru fi a se pune: „asupra executatorului instituit la ună din judecatoriile cercuale dispune și tribunalul de instanță prima, pe a cărui teritoriu se află judecatoriile cercuale.”

Celelalte părți ale proiectului se primesc cu puține modificări.

Mai departe se primesc și proiectul de lege, despre amanuatori.

Budapest 15 Martie. Între intratele de astăzi sunt mai de însemnatu două: raportul despre proiectul de lege în privința pensionării invetiatorilor populari, și un proiect de lege, în privința unui tractat cu Rusia pentru liberarea criminalilor ordinari.

Cele două proiecte desbatute mai în urmă în ședința premergătoare se primesc în cetirea a trei.

Mai departe se debate bugetul. Statul ministeriului pentru așezarea țerei se primesc întregu.

Urmăzătorul ministeriului de interne. Pentru jurisdicțiune a fostu propuse 4976,366. Ministrul *Tisza* se mulțimesc și cu 4,950,000, ceea ce se primesc. Ministrul *Tisza* dechiara casei ca unele posturi de comiti va trebui să se reducă și să se intrunescă mai multe municipii laolaltă; această din consideratiuni financiale. Ce se va întreprinde mai departe cu municipiile se va decide pe cale legislativă.

Pentru *gendarmarii* din Transilvaniă s'a votat 386,000 fl. Cu ocaziunea această observă *Tisza*, ca aru fi primitu lucru, deca s'aru delatură institutiunea această acum; elu însă va lucra într'acolo ca atâtu comandă, câtu și uniformă etc. să corespundă ideii de statu ungurescu.

Pentru *Teatrul* naționalu magiaru se votă o subvențiune de 44,000 fl. asemenea pentru fôia oficială 17,000.

Terminându-se bugetul ministeriului de interne trece cașă la celu alu *justiției*, care din urmă până la 2 ore fu votat în partea sea cea dintâiu.

Înainte de închiderea ședinței prezentă ministrul de finanțe *Szél* unu proiect de lege, prin care să se prelungească plenipotența înca pe o luna înainte, spre a pute rădică contribuțiunea publică.

Să transpună comisiunii financiale.

La subvențiunea gimnasiului din Brasiou.

Diurnalele din Romaniă au începutu a-si da echilul la provocările diurnalelor magiare în afacerea subvențiunii pentru gimnasiul român din Brasiou.

Reproducem după „*Trompetă* Carpatilor” vocea cea mai conciliantă și totu-o dată instructivă din conde-

iului celebrității diurnalistei române, alu dlui veteranu Cesare Bolliac.

Eata ce dice:

„Telegrafulu Român” din Sabiu reproduce unu articolu din diurnalele unguresci revoltate, pentruca reprezentatiunea națională a României a regulat prin bugetulu statului cele 15 mii de franci ce se dau, dela ministeriul instructiunii publice, școlii românesce ortodoxe din Brasiou.

Respunsulu meritatu acestui articolu lu face, după cuviința, patrioticulu diurnalu român „Telegrafulu.”

La punctulu înse că în statulu român nu s'aru toleră școlă ungurescă subvenționată de ministeriul ungurescu; ca aru fi adeca persecutiunea ungușilor în Romaniă, și mai alesu aceloră cari aru fi cetățeni ai țerei, cându aru fi, precum românii sunt cetățeni ai țerei numita Transilvaniă, Banatu, etc, suntemu siliti să dicem câte-va vorbe.

Eata mai întâiu articolulu din diurnalulu ungurescu „*Közérdek*” despre care vorbiramu:

Aici reproduce „*Trompetă* Carpatilor” articolulu din „*Közérdek*” și apoi resturnându toate afirmațiunile diurnalulu magiaru continua „*Trompetă*” astfelu:

„Organele unguresci pomenescu de câți-va secui cari aru fi respânditi prin două județii de munte de dincolo de Milcovu. Spun că această mână de oameni aru fi persecutată în religiunea și în instructiunea națională de către statulu român.”

La unu asemenea sfruntatu neadeveru nu este putința să respundă cine-va.

Nici o persecutiune nu face statulu român. Grecii au templuri magnefice în totu statulu românesc, mai alesu la Brailă și la Calafatu; în care templuri este numai și numai limbă greacă, și școli mari întinse numai grecești pre lângă aceste templuri. Bulgarii asemenea au școli, comitete naționali în centrulu României. Ungurii au templu calvinu în centrulu Bucureștilor. Ovreii, și mai multu de câtu toate naționalitățile de care vorbiramu.

În câte-va jumătăți de sate unguresci de prin Bacău și Romanu, vinu preoți unguri, cu limbă loră, cu riturile loră, pe cari nu-i supera nimeni. Naționalitățile streine, cum și culturile loră, sunt respectate dela toate marginile statului român până în mediloculu capitalei unde, până și o teke cu cimitirul se administră de un hogaș.

Toleranța, liberalismulu statului român facu pe acesti streini care îi gusta bunurile să alerge din toate părțile să cună indigenatu. Se respingă cu sutele la toate sesiunile camerei, și se socotescu foarte fericiți acei puțieni cari potu, prin îndeplinirea tuturor formelor și formalităților cerute pentru că unu streinu să dobandă drepturi politice în țera românilor, să potta adauge la onorea și fericirea a se înscrie în listele cetățenilor români unde, dreptulu politicu și municipalu, se întinde din palatu până la bordeiu.

A cui aru fi vină deca fiii ungușilor voru să invetie românesce și voru să fie români în statulu român? A cui aru fi vină deca romanismulu place ungușilor și se lapeda pentru densulu de naționalitatea loră? — Faca și ungurii în statulu austro-magiaru că românii să voiescă să fie unguri, se invetie numai limbă ungurescă, și n'aru avea nimeni nimic de disu.

A pretinde înse, că 4 milioane de români puri, din statulu austro-magiaru, să renege naționalitatea loră, religiunea loră și limbă parintilor loră prin forță, este o luptă stérpă din care, ori-ce va esă, va fi totu în daună aceloră ce voru luptă pentru asemenea lucru.

Transilvaniă și Banatulu, până în

Muresiu mai alesu, suntu ceea ce suntu și nu va fi nici o putere umănă care să smintesca natură loră.

Celebreze Austro-Ungariă ori câtu îi va placea seculariă hrăpirei Bucovinei cu taierea capulu domnului ei. Bucureștii jidani de desnaționalizarea Bucovinei. Silăsca-se Austro-Ungariă să facă școli numai nemțio-unguresci acolo. Toate acestea sunt în vanu; natură lucrului se pôte ingală pre din afara, dară în fundu remane aceiasi.

Statulu român ortodox este datoriu să sustie limbă română și biserică română ortodoxă pre ori unde se voru află; și deca înca nu pôte să-si facă datoriă pre depliu, și o face pre câtu pôte. Și o face în Santulu Munte, și o face în Macedoniă unde are șapte școli românesce, și o face pre partea dréptă a Dunărei, și o face și preste Carpați.

Cu silă nu pôte dá nimeni, și statulu român dá numai unde i se cere.

Deca ungurii de prin Moldovă ceru ministeriului ungurescu medilóce de întretinere de școli pre care nu le au, reu face acelu ministeriu de nu respunde cererilor. Dară asemenea cereri noi nu credem că s'aru putea face; pentru că fiii ungușilor din Romaniă, că și ai tuturor naționalităților eterogene și alophile, până și fiii jidovilor, suntu primiti de o potrivă pre toate bancile ori-cărui invetiamentu publicu, fără cea mai mica distincțiune, și se adapa totu cu fiii românilor de o potrivă în acelu invetiamentu admiratu de globulu întregu, de vienesu, de berlinesu, de muscalu, de englesu, de americanu, de turcu, de chinesu, de indianu; în acelu invetiamentu care se numesce invetiamentulu francesu, transplantatu în tocmai în Romaniă și resfiratu pre tota întinderea ei.

Eata pentru ce naționalitatea română este dulce, este cantată de totu; eata pentru ce programă invetiamentulu din Romaniă se întinde preste tota romanitatea, până pre laturile Mediteranei.

Statulu român este datoriu să aduje școlile românesce pre ori unde voru fi ele, fără să cerceteze programele de invetiamentu ale staturilor sub care se află. Cu o toleranță mai mare, negresitu că statulu român aru trebui să ceară prin toate școlile românesce, de pre macaru unde, adoptarea programei se. Acestă înse, nici că se ceară a se face; pentru că nu desordine și anomalii cere statulu român, ci ordina, supunerea la legile țerei pre unde se află aceste școli românesce.

Astu-feliu dară, pre nedreptu gazetele unguresci se plângă contră unui simțimentu naturalu, contră unei simpatii legitime a statului român pentru totu românii de pre ori unde.

Constitutiunea noastră, care pune multe restricțiuni împăntenirei streinilor de limba și de sânge, nu pune nici ună românilor de pre macaru unde, care aru voi să devie cetățenii români în statulu român. Elu nu are decât să probeze că este român din parinti români, și se trece îndată în listele cetățenilor României. Și au venit români de preste Carpați căroră s'aru incredințiatu posturi eminate în statulu român, până și chiaru ministerie. Și deca lucrulu nu merge până unde aru trebui să mérga, causă este că invetiatură loră s'a facutu într'unu modu și într'o direcțiune cu totul contrarie invetiaturei din Romaniă. De acolo vine neputința românilor din strainatate a înaintă în statulu român.

Destulu această vorba, pentru această idee.

Resfîresc-o fia-care în mintea lui, pre câtu va voi.

Să sfersim noi, că să lasăm să vorbescă în această materie, eminentă fôia „*Telegrafulu Român*” din Sabiu!

Ni se tramite spre publicare:

Legi scolastice disciplinare.

Motto: „*Invetia prunculu pre calea se, ca și după ce va îmbetrani nu se va departă dela aceea!*” pilde c. 22 v. 6.

Capu I.

Despre biserică.

§ 1. Fia-care școlariu țenatoriu de aceste școle e datoriu în toate dominecile și serbatorile a umblă la biserică regulat la liturghia și vecernia în comună sea, înse numai în întielesulu § 3 alu acestor legi.

§ 2. Fia-care școlariu e datoriu dominecă și în serbatori a veni la școlă punctu la 7 ore dimineții. Familiesiulu va ceti catalogulu regulat, și pre absentii va aretă directorului școlariu; în 1/2 ora se voru țiené cântările bisericesci liturgice de probă, iera în alta jumătate de ora vomu merge totu doi cu doi în rendu frumosu, odata la ună, alta data la alta biserică; în întielesulu § 4.

§ 3. Cându va fi tempulu nedoritoriu, adeca: cându voru fi ploii multe, ape mari, tina mare, zapada mare, venturi mari, vifore, ori alte întâmplări neprevădute rele, atunci fia-care școlariu este scos de sub poterea § 2, înse i se pune sub mare ingrigire § 1 alu acestor legi.

§ 4. Cându va fi tempulu frumosu și favoritoriu întru toate, atunci atâtu primaveră, vără, toamnă câtu și iernă fia-care școlariu va trebui să padiască cu scumpetate § 2 alu acestor legi.*)

§ 5. Fără șcirea invetiatorului, și cu deosebire a directorului școlariu nici unui școlariu nu-i este iertatu a remănea dela biserică la nici unu casu; căci facendu vre-unu școlariu din contra, se va consideră de neascultatoriu, și se va însemnă în protocolulu școlariu.

§ 6. La intrarea în școlă, la esire, la mergerea pre drumu către biserică, către casa, și cu ori-ce felu de ocaziuni, fia-care școlariu e datoriu a merge în rendu frumosu, și nici decum nu-i este iertatu a esă din rendu, nici a fugi, nici a strigă séu a face larma séu sgomotu mare; și séu a tacea de totu, séu numai foarte incetu a șopti.

§ 7. În biserică nici unui școlariu nu-i este iertatu a totu umblă din biserică afara, și de afara în biserică și altariu, nici a vorbi, nici a se jucă, nici a ride, nici a siede josu séu în scaunu, nici a dormită, nici alte neconviniție a face.

§ 8. Fia-care școlariu e datoriu a avea Octoichu — carte de cântări, și din aceea a cântă în școlă și în biserică în tempuri anumite.

§ 9. Fia-care școlariu e datoriu a-si procură și țiené carte de rogaciune și din aceea a se rogă séră și dimineții totu-deună la lui Ddieu pentru parinti, pentru Imperatulu și pentru patria, pentru Archiepiscopulu și Metropolitulu nostru și pentru totu marii și binefacătorii nostri, ba și pentru dusmanii nostri.

§ 10. Fia-care școlariu în biserică trebuie să stee smeritu și umilitu rogându-se și cantându cu pietate — cu frică, cu credință, cu dragoste și cu nădejde lui Ddieu; aducându-si aminte că nu este în casă unui omu, nici a unui domnu pamentescu, ci în casă lui Ddieu, care toate le vede, aude și șcise ori și ce vomu face și vorbi, ba și ce cugetămu.

§ 11. Directorulu școlariu totu-deună va merge pre lângă școlarii seși spre a țiené bunulu rendu și disciplină regulată, precum și pentru a se convinge pre deplinu despre purtările fia-cărui școlariu, în școlă, biserică și afara.

§ 12. În biserică unii școlari se asiédia de o parte, alții de alta parte

*) Notediul dela începutu că unii §§ suntu cu totul locali; despre acestea înse voi vorbi la fine aruncându o reprivire preste totu.

lânga strane in rendu frumosu si asiá unii cânta un'a — altii alta cântare.

§ 13. In postulu nascerei lui Christosu si in paresimi — postu pasciloru, — fia-care scolariu fâra deosebire este indatoratu a se marturisi prin unu duhovnicu — in scôla. Apoi in dominec'a s'eu in serbatórea cea mai de aprópe — dupa marturisire, — a se impartasi totu-déun'a regulatu cu ddiésc'a cuminecatura.

Capu II.

Despre censori.

§ 14. In intielesulu § 1 se voru pune de câtra invetiatoriu in contielegere cu directorulu, in fia-care comuna unulu — unde este un'a, — si doi censori, unde suntu dóue biserici. De censori se potu alege numai acei scolari, cari au purtările cele mai bune si cari cercetédia biserica mai de dimenétia si totu-déun'a regulatu.

§ 15. Censorii au sa notédie: a) pe scolarii carii vinu tardiu la biserica; b) pre cari facu vre-o necuviintia in biserica si nu se pórtá amesuratu §§ 8 si 9 a acestoru legi si c) pre cari n'au venitu de locu la biserica. Censorii trebuie sa pórté catalogu regulatu pentru toti scolarii umblatori la o biserica cu ei.

§ 16. Censorii numai decátu dupa dumineca ori serbatori in diu'a urmatórie trebuie sa reportédie invetiatoriu si directorelui despre ori si ce purtări bune s'eu rele, in biserica s'eu afara ale scolariilor.

Censorii n'au nici unu dreptu a escusá pre cine-va dela biserica, nici le este iertatu a acoperi purtările cele rele si scandalóse ale scolariilor din biserica s'eu de afara, la nici unu casu.

§ 17. Censorii se alegu numai pre câtu tempu invétia si se pórtá bine, mai multu nu; neaflandu-se inse in fia-care comuna scolari buni spre a fi ales de censori, atunci acésta incedere se póte dá si altoru persóne bisericesci la acea biserica.

Capu III.

Despre scôla.

§ 18. Fia-care scolariu in dílele de scôla trebuie sa vina totu-déun'a — si mai de tempuriu déca póte — dara punctu la 7 óre dimenétia sa fia in scôla.

§ 19. Jumetate la 8 óre dimenétia se va face semnu cu campan'a scólei, atunci fia-care scolariu va trebui sa intre in scôla si ocupandu-si loculu sa-si repetiésca prelegerile.

§ 20. Punctu la 8 óre, iéra se va dá semnu cu campan'a scólei, cându apoi toti scolarii au sa ascepte in linisce si tacere intrarea invetiatoriuului in scôla, chiamarea duchului sântu spre ajutoriu, cetirea catalogului si inceperea prelegerilor.

§ 21. Intre órele 9 si 10, apoi 10 si 11, in restempu de 5 minute, va fi iertatu a esí fia-care scolariu spre a-si face trebuintiele sele, totu-déun'a inse numai la 9, 10 si 11 óre, cându se va trage campan'a regulatu iéra in tempulu prelegerilor preste óre nici unui scolariu nu-i este iertatu a esí afara, pentru cá sa nu conturbe prelegerile.

§ 22. Dela 11 óre pâna jumetate la 2 óre e liberu si datoriu fia-care scolariu a-si face tóte trebuintiele si datorii sele cá scolariu.

§ 23. Dela jumetate la 2 óre — cându se va face semnu cu campan'a scólei —, fia-care scolariu e datoriu pâna la 5 óre a se tienea de rendulu prescriu in §§. 19, 20, 21. Iéra dupa 5 óre fiindu liberu fia-care scolariu are datorintia a padí cu scumpetate §§. 37—49.

Capu IV.

Despre curatieni'a scólei.

§ 24. Pentru aceste scóle se va alege din fia-care scôla, câte unu scolariu ca famulu, care va locuí mai aprópe de scôla si va fi cunoscutu de baiatu bunu, curetielu si diliginte.

§ 25. Detorintia famulului este a) a tienea si grigí chieile scólei

si a dá séma de ele ori si cându va cere trebuintia.

b) perdiendu-se vre-o chieia s'eu perindu altu ce-va din scôla prin negrigirea sea, va fi datoriu a platí lucrulu peritu s'eu stricatu etc. etc.

c) va avea mare grige ca scôla totu-déun'a sa o mature si stérgea frumosu.

d) va sterge totu-déun'a mas'a si scaunulu invetiatoriuului, apoi scaunele — copiiloru, ferestriile, tabl'a, tablele de parete si cele de Istori'a naturala, apoi mapele, globulu si toti paretii scólei din launtru si din afara de pravu, de paiangini si alte necuratenii.

e) famululu e datoriu, de ori si ce s'aru intemplá in scôla, a reportá invetiatoriuului si directorulu numai decátu.

f) Iérn'a va trebui sa faca foculu si se incaldiasca scôla de dimenétia si preste di;

g) diu'a mai de multe ori — cu deosebire intre óre, are sa deschida us'a si ferestriile pentru curatirea aerului.

h) plat'a pentru servitiile acestea etc. o va primí pre fia-care luna dela fia-care scolariu regulatu, cáta va otari directorulu si invetiatoriuulu.

i) va cere ajutoriu pre scolarii ceilalti spre a meturá si grigí curtea si tóte cele din pregiurulu scólei frumosu.

Capu V.

Despre curatienia preste totu.

§ 26. Fia-care scolariu are datorintia a se purtá cu perulu micu — tunsu —, si peptenatu; apoi fati'a, grumazii, urechile, peptulu si mânilé bine spalate si unghiile taiate. Nici unui scolariu nu-i este iertatu a-si unge capulu cu untu ori cu alte unsori puturóse, ci numai cu apa curata rece.

§ 27. Nici unui scolariu nu i este ertatu a umblá cu vestmintele intórse — pre dosu —, nici cu peptulu golu defacutu si deshamatu, nici descultiu s'eu desbracatu, nici cu vestmintele rupte, s'eu negre, si murdarie, ci cu ele carpitate, albe si curate, imbaierate, imbumbate si strense pre lânga sine; iéra la grumadi si in busunariu a portá naframa.

§ 28. Fia-care scolariu are datorintia a-si tienea tóte cârtile si elaboratele sele curate sub cea mai mare padia si ingrigire. Nu este iertatu nici unui scolariu a scrie ce-va pre cârtile si elaboratele altui'a, dara nici chiaru pre ale sele, fâra numai numele seu scrisu odata curatu si frumosu. Cârtile daruite dela „bibliotec'a conferintiei prous“ au sa se tienea sub cea mai mare ingrigire si curatienia. Celu ce folosese vre-o carte si strica ce-va la ea are sa o lege de nou, iéra déca o au stricatu de totu, se o platésca deplinu.

Capu VI.

Despre ingrigirea aparatelor scolari.

§ 29. Nici unui scolariu nu-i este ertatu a scrie s'eu a taiá, nici pre scaunele, nici pre usile, nici pre portile, nici pre ferestriile, nici pre paretii, nici pre podirile, nici pre més'a scólei, dara nici pre ale altoru case s'eu zidiri ori acui si ori unde sa fia acelea.

§ 30. Fia-care scolariu trebuie se aiba grige a nu sparge vre-o feréstrea, icóna s'eu efigia; sa nu strice — sparga globulu, dob'a, orologiulu etc. sa nu rupa mape, stindardu, nici sa vateme ce-va din mobilele s'eu aparatele scólei, cáci ori si cine, ori si ce va stricá, in scôla s'eu afara va trebui se platésca.

§ 31. Nici unui scolariu nu-i este ertatu a ascunde ce-va de alu altui'a — streinu, ba nici pre tempu scurtu a luá pre nesciute si fâra de voi'a stapânului objectu nici cârti, pene — tieruze, tablitie, hartie, sticlutie, negréla, creta, nici cutietu, nici mancare nici nimicu ce este streinu sa nu iae nici sa tienea fâra de a insciintia pre stapânulu acelu objectu.

Capu VII.

Despre portările scolariilor in — si — afara de scôla.

§ 32. Cumperările, vinderile, schimbările, de ori ce lucruri, precum loterile, ramasiagurile intre scolari suntu oprite.

§ 33. Minciunile, juramintele, sudalmile, scuiparile, batjocurile, vorbele urite — spurcate si proste, furtulu si pomenirea de diavolu, suntu sub pedépsa grea oprite fia-cârui scolariu.

§ 34. Fia-care scolariu, ori unde, ori ce, ori cându si ori a cui va aflá ce-va nu este iertatu a duce acasa si a tienea lucrulu ascunsu — pentru sine; ci are strensa datorintia a aduce si a aretá acelu lucru numai decátu directorulu scolariu si invetiatoriuului. Directorulu numai decátu va face cunoscutu publiculu prin o publicatiune scrisa si pusa afara. La din contra, aflatoriulu cade in pecatulu furtulu.

§ 35. Suirea pre case, pre zidiri, ori pre alte ridicaturi inalte, apoi sverlirea cu petrii, lemne, brusi, ruperea zidurilor, a gardurilor, jocarea cu cutietulu, cu securea, cu focu, cu pustiori, cu pistóle fia-cârui scolariu suntu oprite.

§ 36. Umblarea pre la pomii ómeniloru, — prin gradini, preste garduri prin erburi, semanaturi, si alte locuri oprite scolariilor nu le este iertatu.

§ 37. Fia-care scolariu are datorintia, cându iésa din scôla a merge dreptu acasa ori la quartiru, si salutându cuveninciosu a insciintia pre parintii ori pre stapânulu casei despre venirea lui, si apoi a-i ascultá cu totu respectulu; de acasa s'eu dela cortelu iéra a veni dreptu la scôla — fâra de a se oprí unde-va.

§ 38. Fluierendu, strigându, sberându, fugindu, impingându-se, impedcându-se, trantindu-se si batendu-se, apoi sferlindu unulu dupa altulu, dupa câni ori dupa alte animale, ori cându si ori pre unde scolariilor le este oprita o asemenea purtare scandalósa.

§ 39. Fia-care scolariu are datorintia: pre drumari, pre trecatori, pre acei'a cu cari sa intalnesce, si cu cari vorbescu, a-i salutá frumosu cu radicarea — luarea palariei de pre capu si cu cuvinte frumóse, blende, bune si dulci. Iéra in cas'a ori si cui intrându trebuie a-si luá palari'a de pre capu, a stá bine si frumosu, a vorbí curatu tare si scurtu, a se intórce iute si a aduce mai marelui seu rezultatulu pentru care au fostu tramisu.

§ 40. Umblare pre ulitia, pre la adunările de fete si feciori, pre la jocuri, prin siediatori, pre la birturi — crasime; nunte, insotirea cu cigani si cu alte persóne cu nume reu, precum si fumarea de tutunu — ori in ce chipu, jucarea in cârti, jucarea cu bani si bumbi, precum si ori-ce alte jocuri rele, urite si próste scolariilor le suntu cu totulu oprite totu-déun'a si in totu loculu precum si ori-ce beuturi spirituóse.

§ 41. A se scaldá, fâra seirea invetiatoriuului si a directorulu fia-cârui scolariu i este opritu.

§ 42. Pre ambitulu de josu a caseloru comunale, pre dinaintea cancelariiloru, apoi cu atátu mai putieniu pre galari'a de susu si in podulu caseloru comunale, fia-cârui scolariu i este opritu a umblá fâra tréba si fâra sciirea directorulu scolariu.

§ 43. Nici unui scolariu nu-i este iertatu a-si face lipsele sele naturali pre lânga paretii scóleloru, nici pre lânga a altoru case s'eu zidiri, nici in cale, nici in apa, nici in alte locuri de umblare curatite si grigite, ci numai la loculu numitu si facutu spre acea tréba.

§ 44. A suflá nasulu, a scuipá josu in scôla ori in alta casa, ori inaintea óre-cui, ori dupa ori si cine, ori intre ómeni, ori pre vestmintele altor'a, si ori in ce chipu acestu lucru uritu este opritu scolariiloru.

§ 45. Leonatu, Argiru etc. etc. si alte cârti de felulu acest'a precum si „Epistolia“ nu e iertatu scolariiloru a ceti in biserica si scôla; ci scolariulu are datorintia in biserica a cantá si a ceti din cârtile de cantari si de rugaciuni; iéra in scôla din cârtile de scôla si din alte istorii bune si frumóse, pre cari le va dá — recomandá directorulu scolariu.

§ 46. Nici unui scolariu, in órele libere nu este iertatu a se departá de scôla fâra seirea invetiatoriuului; ci a invetiá si petrece impregiurulu scólei. Cu voi'a invetiatoriuului se potu duce scolarii si mai departe, dara cându se dá semnu de adunare, atunci numai de câtu toti scolarii au sa se afle pre locu in scôla; fia care la loculu seu.

§ 47. Fia-care scolariu are strensa datoria a spune pre acasa: parintiloru, fratiloru, sororiloru, servitoriloru si altoru ómeni, cari i aducu pâne, bani ori cari vinu cu alta tréba pentru densulu la scôla; déca au voia de a ascultá sa poftésca in scôla! inse fâra de a vorbí alte cuvinte si povesti ne trebnice; iéra déca nu au voia de a ascultá nici sciú a intrebá ce-va pre scolarii, apoi nici decum sa nu indresnésca a intrá in scôla; ci sa bata cu degetulu in usia si respectivulu scolariu va esí afara spre a se intielege; cáci in scôla atari intielegeri si povesti nu se potu suteri.

§ 48. Fia-care scolariu are datorintia a spune si a latí cuventulu in totu loculu, ca barbatii cându intra in scôla trebuie sa-si descopere capulu; iéra fameile sa nu tórca, cósá, nici sa povestésca, ci sa stee frumosu si sa asculte; cáci scól'a este cas'a lui Dumnezeu — casa de invetiatura.

§ 49. Nici unui scolariu, — dicendu-i s'eu facendu-i cine-va ce-va, fie mare fie micu, n'are dreptu sa dica nici se faca — sa resplatésca —, ce-va indreptu; are inse datorintia fia-care scolariu, fiindu injuratu s'au batutu de cine-va a spune numai de câtu invetiatoriuului si directorulu scolariu care este indreptatitu si indatoratu a apará, a certá, a mustrá ba chiaru si a pedepsí pre respectivulu scolariu, ori a cere pedépsa dela alti superiori asupr'a vinovatulu.

§ 50. Ori care scolariu, care va calcá vre-unulu din acesti paragrafi, si dupa un'a — dóue s'eu trei admonieri nu se va aretá ascultatoriu, si nici dupa 1, 2, 3, mustrari mai aspre nu va dá semne de indreptare, acelu scolariu se va pedepsí dupa mesur'a cuvintelor vorbite si a faptelor implinite, precum si dupa mesur'a admonieriloru si mustrariloru de mai inainte.

§ 51. Déca inse vr'unu scolariu, si dupa mai multe incercári de indreptare cu blandetie prin admonieri, mustrári, certe si pedepse, totusi se va aretá ne ascultatoriu si ne supusu acestoru legi scolastice; unulu cá acél'a, din partea directorulu scolariu in contielegere cu invetiatoriuulu respectivu si cu superiorii loru scolari, va fi scosu afara din scôla si lepadatu cu rusine cá unu fiu ne ascultatoriu, nesupusu si reu.*)

In aceste legi disciplinare usioru se potu observá ca unii §§ si cu deosebire 1—4. 14—17 si 42 suntu locali; cu aceste legi disciplinari credu ca potu face scóleloru nóstre preste totu óre-care servitiu bunu. Incátu pentru §§-fii locali acei'a prea usioru se potu ori lasá afara cu totulu, ori a se modificá dupa impregiurári. Unu comentariu interesantu asiú potea alaturá lânga aceste legi scol. disciplinari, inse deocamdata 'lu retieniu, pâna cându voiú vedea parerile on. corporatiuni didactice asupr'a loru, atunci

*) Acestea legi scolastice s'au supusu criticei in siedintiele din 7 Septembrie — 25 Octobre si 2 Novembre 1872 si s'au primitu de conf. invetiatoriloru braneni de bune si corespondietória scopulu prefiptu.

apoi, voiu areta necesitatea unora astfel de legi in scolele nostre preste totu. Pana atunci remanu in asteptare.

Branu, 28 Fauru v. 1875.

Teodoru Popu,
invet. prim.

Ratiociniu publicu.

Branu in 24 Fauru v. 1875.

Balulu invetiatorescu timentu in 19/31 Ianuaru 1875 in favorulu fondului „scolarilor seraci” din Branu au adusu venitul urmatoriu si anume:

a) *din Brasiovu*. Dela dd: B. Băulescu parochu 1 fl. Iosifu Puscariu advocatu 1 fl. 50 cr. Iosifu Popu jud. reg. 1 fl. Dr. V. Glodariu profesor 1 fl. I. Persoiu comerciant 2 fl. 50 cr. T. Stanescu negociatoriu 2 fl. T. Francu redact. „Orient. lat.” 1 fl. G. B. Popu 1 fl. N. T. Ciureu 1 fl. D. B. 1 fl. Gram'a 1 fl. G. Boambaru 1 fl. G. Stefanovicu 50 cr.

Sum'a 16 fl. 50 cr.

b) *Din Resnovu*. Dela dd: Georgiu Proc'a invet. prim. 1 fl. Ghiantiu neg. 1 fl. I. Demeteru neg. 1 fl. A. Petricu 1 fl. Sum'a 4 fl.

c) *Din Ghimbavu*. Ios. Comanescu invet. 1 fl.

d) *Din Cristianu*. Dn'a Honigberger 1 fl. Sum'a 2 fl.

e) *Din Veneti'a inf.* d. G. Boeriu pretoru 1 fl.

f) *Din Tohanu nou*. Dela dd: Il. Plotogea parochu 1 fl. Ms. Mosioiu prim. 1 fl. I. Hamzea economu 1 fl. I. Ripa 1 fl. I. Bancila invet. 50 cr. Sum'a 4 fl. 50 cr.

g) *Din Tohanu vechiu*. N. Popu 1 fl. Siancu invet. 1 fl. G. Danila inv. 1 fl. G. Pandrea 1 fl. 20 cr. I. Vladu 1 fl. Manzatu colect. 1 fl. Sum'a 6 fl. 20.

h) *Din Zernesci*. Dela dd: I. Comsi'a Adm. ppescu 1 fl. N. Chiornitia arendator. 3 fl. I. Danu teologu 1 fl. Is. Bunea cantialistu 1 fl. Ieronimu Baritiu directoru 2 fl. Fest. Ticasch 2 fl. V. Bude invet. primariu. 1 fl. N. Grozea 1 fl. T. Vutsanu 1 fl. N. Guiguanu prim. 80 cr. N. Cientea medicu 1 fl. Halamka 1 fl. Stef. Garoiu 50 cr. II. Comsi'a 50 cr. Sum'a 16 fl. 80 cr.

i) *Din Branulu propriu*. Dela dd: N. Garoiu pretoru 2 fl. I. Ratiu not. 3 fl. Török direct. 5 fl. Ioanu Stoianu prim. 1 fl. Ioanu Puscariu not. 1 fl. I. Turcu v. pret. 1 fl. d-n'a Knopf 1 fl. d. Voncu 1 fl. C. Tartler prov. 1 fl. St. F. 1 fl. domnisiorele Hazuc'a 1 fl. dd. V. Frantzen 1 fl. G. Grozea 1 fl. Söcs gend. führ. 1 fl. Stinfi gend. führ. 1 fl. Radu gend. 1 fl. Ilie 1 fl. Tegzö 1 fl. T. Bela 1 fl. A. Prchal 1 fl. Ios. Danciu caft. 1 fl. P. Stoianu 1 fl. I. Schuster 1 fl. I. Ungart. 1 fl. El. Acuzi 1 fl. I. T. 1 fl. Crisbasiu 1 fl. E. V. 50 cr. Sum'a 34 fl. 50 cr.

Din comunele branene si anume: din *Sohodolu* dd. Liointi' Puscariu parochu 1 fl. Ioanu G. Chitiu 60 cr. din *Predelu* dd. Ionica 1 fl. M. Chiesnu 70 cr. Sum'a 3 fl. 30 cr.

Din *Porta* Dela dd. I. Lungu parochu 1 fl. N. Balca parochu 1 fl. I. Plotogea morariu 1 fl. Sum'a 3 fl.

Din *Simonu* dd. Ioanu Mosioiu parochu 1 fl. Nic. Manoiu parochu 1 fl. G. Enescu 1 fl. Sum'a 3 fl.

Din *Mocciu inf.* Dela dd: I. Persoiu parochu 1 fl. I. Mosioiu 1 fl. I. Gerbacea primariu 1 fl. N. Benciu 1 fl. I. Bangala 50 cr. I. Voiculescu 1 fl. G. Zichilu 1 fl. Z. Enescu 80 cr. B. Plotogea morariu 1 fl. I. Gerbacea 50 cr. M. Berbece 50 cr. Sum'a 9 fl. 30 cr.

Din *Magur'a* d. N. Runcenu 1 fl. Venitulu. Sum'a sumeloru 105 fl. 10 cr.

Spesele tote facu . . . . . 57 fl. 22 cr. *)

Venitulu curatu e . . . . . 47 fl. 88 cr.

Asi'a dara venitulu curatu alu acestui balu este patrudieci si siepte florini val. aus. si 88 cr.

Capitalulu din 1873 au fostu 307 fl. 26 cr. („Telegraf. Romanu” nr. 18 din 1874) acestu capitalu au produsu pre anulu 1874 interese de 70 fl. 27 cr; sum'a tota din anulu espi-ratu este 377 fl. 53 cr. din acestea s'au spesatu:

a) pentru lad'a conferintiei cu trei chei. . . . . 10 fl.

b) pentru 2 protocoale ale siedintieloru conferintiei . . . 5 fl. 71 cr.

c) pentru harthia, negreła, pene etc. pentru confer. . . . . 36 cr.

Sum'a spseloru din 1874 e 16 fl. 7 cr.

Din capitalulu de 377 fl. 53 cr. subtragendu-se spelele de 16 fl. 7 cr. remane venitu curatu in anulu 1874 de 361 fl. 46 cr.

Acum adaugendu-se venitulu curatu alu balului din acestu anu de 47 fl. 88 cr., la capitalulu din anulu trecut 361 fl. 46 cr. dau la o alta sum'a totala de 409 fl. 34 cr. Asi'a dara „fondulu scolarilor seraci” din Branu cu ajutorulu lui Dumnedieu si a bravoru contribuitori este si sta astadi din patru sute noua flor. si 34 cr. val. austr. cari s'a si pusu spre fructificare mai departe. Deci acum venimu a aduce cea mai viua multiamita:

a) tuturu domniloru contribuitori si spriginitori ai acestui fondu;

b) deosebita multiamire nu simtimu indetorati a aduce bravoru nostri domni brasioveni; cari totu-déun'a ne-au ajutati si spriginitu in intreprinderea nostra spre ajungerea scopulu.

c) Separata multiamire ne impune bun'a cuvintia a aduce dd. N. Garoiu pretore, Ioanu Ratiu notariu, Ioanu Puscariu notariu, Ioanu Mosioiu parochu, direct. Török, Ieronimu Baritiu si Georgiu Manoiu pentru ajutorulu datu si spriginirea caldura in cuvinte si fapte a scopulu nostru.

In numele corpulu invetiatorescu branenu.

Teodoru Popu
presied. confer.
Nicolau Reitu
secret. conf.

Varietati.

*** Babelu din est'anu suntu reu dispuse. De vre-o cate-va dile diu'a ne arata soroale inse — cu dinti, noptea frigu ca ierna; joi ser'a spre vineri ne mai surprinsa cu ninsore ca in tempulu craciunulu.

*** Mare pacoste s'a intemlatu in lume si in tiara si diplomati'a europena totu tace inca, birourile de corespundintia telegrafica tacu ca inghetate de frigu si publiculu intr'o adenca-intunecosa-nesigura confusa-amenintiatia de totala-horribile

*** Spelele, dupa cum se vedu in ratiociniile publicate in totu anulu, au diferitu si diferescu; odata radicandu-se alta data, scadiendu amesuratu imprejurarilor; pote ne va observa cine-va ca nu amu specificatu si spelele in ratiociniu, acest'a noi pana acum nu o amu facutu, inasa la casu de trebuintia suntemu totu-déun'a gata a satisfice dorintiei orisi cui; de ore-ce noi din tote punctele de vedere amu aflatu a fi de neapera trebuintia a se nota in protocolulu conferintiei si anume: spelele balului timentu in 10/22 Ianuaru 1871 (candu s'a inceputu acestu fondu) suntu petrecute in protocol. din 6 Aprilie v. 1872 pag. 162, cele a le balului din 30 Ianuaru 1872 se afla puse totu in protocolulu din 6 Aprilie pag. 163; iera cele din 14/26 Ianuaru 1873 suntu petrecute in protocolulu conf. din 1 Martie 1873 pag. 222 si in urma spelele balului timentu in 19/31 Ianuaru a. c. suntu a se petrece in protocolulu conf. din 6 Fauru v. a. c. cu de a meruntulu.

Acest'a sa facutu de o parte pentru posteritate ca sa se poa orientá pre venitoriu in astfelu de afaceri, iera de alta parte pentru ca sa ne putem dá sém'a cu cea mai mare acuratetia ori candu va cere trebuintia.

horrendalativa nesciintia, candu aru sci ce-va, aru acceptá se véda sfersitul. . . . . Dara ce s'a intemlatu? A dechiaratu Franci'a resbelu Germaniei? Mai mare. S'a aliatu Papa cu Bismarck? Mai mare. Dora Turci'a a dechiaratu resbelu Spaniei? Mai mare. Ei bine se vede ca nimenea nu scie, nimenea nu se intereséza, sa ve spunemu noi: „Horrendulu latinu” si a retrasu ambasada dela curtea „Telegrafulu Romanu.” Superarea nostra nu póte fi mica, caei retragerea vine tocmá in momentele, candu cu cea mai mare sete acceptám'u sa vedemu publicandu-se in continuarea articululu celui lungu „Romani si magiari”, intre documente, si „Quae maribusulu” si cu deosebire „Simplicium”, de cari amu auditu multe bune si frumoase, dara care s'au suprimatu de odata cu „autonomia Transilvaniei” de pre tempulu lui Verböczy. Neque una pacostea venit singulateca!

B. d. e.

*** NB. Audimu ca „Or. lat.” sustiene ca i-amu fi „furatu” „munc'a.” „Telegrafulu Rom.” a traitu 32 de ani fara a fi avisatu la munc'a „Or. lat.”, abi'a de eri de alalta-ieri. Foi'a nostra inca n'a datu preste nici o idea de domne ajuta in „Or. lat.” de candu apare dupa care sa i se duca inim'a ca sa cadia in pecatu, afara dora de vre-o reproductiune, carea n'a crescutu in serbad'a campia a „Orient. lat.” Asi'a de unde nu este nimic'a, cine ce sa „fure”? Déca n'aru fi prea lunga i-amu spune „Or. lat.” o anecdota, carea s'aru potriví cu „simplicium” sea. Ne marginimu dara ai díce: Vecinica pomenire! si Fia-i tierin'a usióra!

*** Spre indreptare. Domnule redactoru! In nr. 18 alu „Telegrafulu Romanu” de dto 2/14 Martie a. c. se afla sub inscriptiunea (sasi au jucat romanesce de au placutu ursulu,) unu raportu despre balulu costumatu alu pompieriloru, in care sa enareza cu mare indignatiune, ca s'aru fi esecutatu unu jocu romanescu a carui tendentia a fostu batjocoria natiunalitatiei romane.

Eu nu suntu chematu, ca sa representu natiunea sasésca, care in articolulu numitu e tare improscata, séu sa me iau dupa diariulu „Sieb. deutsch. Tageblatt.” Dara suntu inse datoriu, ca sa representu in afara institutulu pompieriloru, alu carui conducatoriu suntu, si in acest'a calitate potu asigura pre domnulu raportariu, ca arangiarea unu jocu natiunalu in costume nu a fostu privita nici odata ca bajocura de natiunalitate nici chiaru din partea celoru mai simtitori, ca intraltele nici arangiatorii balulu, nici jucatorii si nici putinata mea n'au sciutu dela inceputu nimic'a despre intermezzo cu ursulu, care sub responsabilitatea propria, sub scutul libertatiei de masca a trebuitu sa porte gluma de masca intr'adeveru grobu, intocmai ca draculu rosu, care scupa astadi inca in „Sieb. Boten.”

Institutulu pompieriloru este unu purtatoriu alu humanitatiei si a iubirei de a-propelui, si pentru acel'a contradicerile natiunale si confessionale suntu, terra incognita. De aceea invinovatirea de intolerantia natiunale, s'a radiecatu pre nedreptu asup'ra aceluia.

Pentru institutulu pompieriloru

Dr. Lindner
conducatoriu.

*** (De l'anga Zam.) In comun'a A. in diu'a de anuu nou (1 Ianuaru st. v. a. c.) se ospetá intr'o crásima mai multi locuitori bindu rachiu. Intre acesti'a se aflá si clericulu I. P. dupa ce sa ospetara toti bine se pusera la jocu in dantiu cu muierile (femeile) din preuna cu clericulu. Totu acestu clericu in postulu craciunulu in alta crásima, unde se aflá incuarteratu si un d-nu magiaru care lucrá la cartea funduara, ospatandu-se bine cu alti locuitori si intrendu la densii acelu d-nu ii díse: buna sér'a d-le aicea-i pop'a cu poporulu, dupa ce sa imbetara bine, incepu pop'a cu poporulu a cantá in biseric'a unde se aflá (crásima) frumoasa purtare dela unu clericu, care de doi ani mai bine sa trudesce ca sa fia preotu!

Totu acest'a clericu se togmi cu locuitorii din aceeași comuna de docente prin Septembre, inasa scol'a o incepú numai in Ianuarie a. c., lasandu din léfa invetiatoresca de 80 fl. 50 fl. v. a. Prelegerile inca le continua regulatu (?) in tota septaman'a tiene câte doue dile prelegeri, une-ori mai lasa câte o septamana si ferii, totu asi'a timentu si in anulu trecut p'ana in postulu pascioru, apoi se incepura feriile. — Prin astfelu de educatori vomu ajunge cu graba la desvoltare. —

Nr. 49/875.

Edictu.

Ioanu Irimina dia Sacelu, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a lui socia Ann'a Simeonu Munteanu din Sacelu, se provóca prin acest'a, ca in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresitu sa se infatisieze inaintea forulu matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortiale intentatu de numit'a lui socia, se va otari si in absentia lui.

Sabiu 25 Fauru 1875.

Forulu matrimonialu gr. res. alu
protopresviteratului tractului

(2—2)

Sabiulu I.

Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundieterie relatiuniloru nostre economice si pusetiunei tierci nostre, cari atatu ca medilocu de cura, catu si ca medilocu preservativu nu aru trebui sa lipsesca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contra celoru mai decidietorie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumoasa si-lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebitelu aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentu si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contra marasmei (Abmagerung), contra apetitululu perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $\frac{1}{4}$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $\frac{1}{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparat de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contra bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa: diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitululu perdutu si vindeca tote bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $\frac{1}{4}$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $\frac{1}{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colica, branca, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $\frac{1}{4}$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $\frac{1}{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in Borgo-Prundu. (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesch, in Muresiu-Osorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)